

Referaten.

RUBRIEK 2. Grond en Klimaat (waaronder bemesting en microbiologie).

Kiefernböden der Grenzmark Posen. E. Gassert. Z. f. F. u. Jw. 1, 28—55, 1936.

Besproken worden de aangetroffen dennenopstanden en hun planten-associaties in Posen op drie verschillende soorten zandgrond, welke worden onderscheiden volgens duinen, dalzand en sandr. Een onderzoek volgt hierop van de gronden volgens korrelgrootte, luchtcapaciteit, watercapaciteit, poriënvolume, toegelicht met vele tabellen.

Gassert vond armoedige dennenopstanden op gronden met veel fijn zand, waarop volgens oorzaken van Albert geheel andere den- nen moesten groeien, en hij komt dan ook tot de conclusie, dat de korrel- grootte alléén geen absolute maatstaf is voor het karakter van het bosch. De door hem onderzochte bosschen deelt hij in drie typen in: het korst- mossenbosch, het mosbosch en het kruidenbosch. Hierop geeft hij den invloed aan van luchtcapaciteit, watercapaciteit en poriënvolume op het boschtype. Maar omgekeerd geven korstmos, mos en kruiden ook weer aan hoe het bij die gronden staat met de structuur en den physischen toestand.

De conclusie van zijn onderzoek luidt: De plantengemeenschappen kunnen veel beter het onderscheid in grondgesteldheid aangeven, dan wij dit kunnen door onze waarnemingen en opmetingsmethoden. De plantengemeenschappen karakteriseeren op hun manier den grond en laten ons verschillen zien, die ons anders verborgen zouden blijven. Ook wijzen zij ons betrekkingen en verwantschappen aan, waar wij die niet zouden zoeken.

W. B.

Zustand einiger Kalkdüngungsflächen. R. H. Ganszen. F. arch. 22, 365—371, 1935.

Twee reeksen van bemestingsproefvelden, welke 20—30 jaar geleden waren aangelegd, zijn door de Preussischen Versuchsanstalt für Wald- wirtschaf te Eberswalde nagegaan op den invloed van de kalkbemesting op den boomgroei en op den zuurgraad van den grond. De proefreeksen lagen in N.W. Duitschland en in de Niederlausitz.

Het bleek, dat in de gevallen, dat geen grondbewerking was toegepast — bestaand bosch was in verschillende hoeveelheden met kalk bemest — geen invloed op den boomgroei viel waar te nemen. Wel was in alle gevallen nog een duidelijken invloed waarneembaar op den zuurgraad van den grond, niettegenstaande deze laatste arm aan humusstoffen en zeer doorlatend was.

In alle gevallen, dat de grond wel bewerkt was, werd, hetzij bij grove- den, hetzij bij fijnspaar of douglas, vergrooting van den aanwas na kalkgift geconstateerd. In sommige gevallen had de groveden niet en de douglas en fijnspaar wel op kalkbemesting gereageerd. De nawerking van de kalk was in de bovenste grondlaag in 2 van de 3 gevallen na 20—30 jaar nog aan te toonen, doch in de daaronder gelegen, door elkaar gewerkte lagen niet.

de H.

RUBRIEK 3. Houtteelt. (waaronder biologie der houtgewassen, systematiek en zaadteelt).

Die Anlage von Versuchsflächen verschiedener Kiefernrasen.
Prof. Dr. V an s e l o w, Freiburg. Allg. F. u. J. Z. 12, 379—381, 1935.

Over de beteekenis van het vraagstuk der rassen bij onze houtsoorten behoeft men in boschbouwkundige kringen geen reclame meer te maken. Ook is het voldoende bekend, dat er twee methoden zijn om het vraagstuk duidelijk te belichten, n.l. een vergelijkende aanplant van verschillende rassen, zoo mogelijk in uiteenliggende gebieden en de vaststelling van de herkomst van het zaad bij oude opstanden; dus het juiste waarnemen van de eigenschappen van het type.

Volgens laatstgenoemde methode heeft schrijver met succes in een aantal opstanden van bosschen in Lauterbach (Oberhessen) het type vastgesteld. Na elf jaren zoeken gelukte het eerst met zekerheid de herkomst van dennen juist vast te stellen. Ook M ü n c h heeft bij lariks juiste herkomstbepalingen kunnen doen.

Daar deze methode uiterst moeilijk is, moet men zich thans voor verder onderzoek wel tevreden stellen met die van een vergelijkenden aanplant. Ook anderen hebben er reeds op gewezen, dat het bij een vergelijkend proefvelden onderzoek aan veel ontbreekt, o.m.:

- 1e. De proefvelden zijn te klein. Op ouderen leeftijd blijven te weinig boomen over op de veldjes.
- 2e. De keuze der velden, in verband met de samenstelling van den grond, is niet zorgvuldig genoeg.
- 3e. De behandeling was voor de verschillende proefvelden te uiteenlopend.
- 4e. Voor Duitschland heeft het geen doel nieuwe proeven te nemen met zaad, afkomstig uit verschillende landen. Wel is het van belang proefvelden aan te leggen met bepaalde dennenrassen uit Duitschland zelf.

In elk bepaald dennengebied legge men een proefveld aan van verschillende Duitsche dennenrassen. Men houdt ter vergelijking de moederopstanden zorgvuldig in tact en gescheiden van dennenopstanden van andere herkomst zaadwinning).
P. D.

Wortelstudien in de tropen. V. Gebergtehoutsoorten. Dr. Ir. Ch. C o s t e r. Tectona 11/12, 861—878, 1935. Korte mededeelingen v/h. boschbouwproefstation nr. 54.

Ten aanzien van den vorm en de spreiding van het wortelstelsel zijn schematisch voorgesteld en toegelicht de horizontale en vertikale verdeling van de wortels en de ontwikkeling van het bovengrondsche deel van de volgende planten:

- Podocarpus imbricata Bl. (Taxaceae), djamoedjoe, aroe;
- Piper aduncum L. (Piperaceae), seuseurenhan;
- Castanea acuminatissima Bl. (Fagaceae), kirijoeng, meranak;
- Castanea Tunggurut Bl. (Fagaceae), toenggoeroet;
- Quercus spicata Smith (Fagaceae), paşang;
- Manglietia glauca Bl. (Magnoliaceae), baros, manglid;
- Altingia excelsa Noronha (Hamamelidaceae), rasamala;
- Schima Noronha Reinw. (Theaceae), poespa;
- Eupatorium palescens D. C. (Compositae), kirinjoe.

Enkele gegevens over de ontwikkeling van het wortelstelsel worden vermeld van:

- Engelhardtia spicata Bl. (Juglandaceae), kihoedjan, koekroep, danglo;
- Michelia velutina Bl. (Magnoliaceae), leungsir, sapèn.

Bij deze twaalf soorten valt het op, dat niettegenstaande den vrij tot zeer doorlatenden grond van de verschillende standplaatsen, het wortelstelsel niet diep gaat. De grootste diepte der onderzochte wortelstelsels bedraagt niet meer dan 1 tot 3 meter; slechts de rasamala had een penwortel, die tot 3.60 m diepte ging.

Omtrent het weerstandsvermogen tegen zuurstofbehoefte van het wortelstelsel van gebergte houtsoorten werden 32 soorten (22 op Java inheemsche soorten en 10 op Java ingevoerde soorten) onderzocht.

Een vergelijkend van de inheemsche laagland- en gebergtehoutsoorten wijst uit, dat het weerstandsvermogen van het wortelstelsel tegen zuurstofgebrek bij de eerste veel grooter is, dan bij de gebergtehoutsoorten.

Hiermede is in overeenstemming, dat de laaglandhoutsoorten een veel dieper gaand wortelstelsel (3 tot 6 m) hebben, dan de gebergtehoutsoorten (1 tot 3 m).

Uit verdampingsmetingen bleek, dat het blad der gebergtehoutsoorten een veel geringere verdamping bezit, dan het blad der laaglandhoutsoorten. Bij beginnende uitdroging treedt een snelle vermindering der verdamping op bij de gebergtehoutsoorten, welke eigenschap de vlaktehoutsoorten slechts in zeer geringe mate vertoonen.

F. W. S.

Cultuurproeven met wildhoutsoorten in Gadoengan. Ir. H. W. Japting en Oeij Djoena. Tectona. 11/12, 879—918, 1935. Korte mededeeling v/h. boschbouwingproefstation nr. 55 (1).

Er worden hier behandeld de cultuurproeven met verschillende houtsoorten in Gadoengan. Op beknopde wijze worden alle wetenswaardigheden uit de literatuur aangehaald, zooals groei- en standplaatseischen, boschbouwkundige eigenschappen, cultuurervaringen in verschillende streken, technische waarde, algemeen gebruik van het hout, enz.

De gronden van Gadoengan zijn lang niet zoo gelijkmatig vruchtbaar, als vroeger werd aangenomen. Uit de voortgezette proeven is gebleken, dat de ontwikkeling van bepaalde boomsoorten, vooral in menging, op lateren leeftijd een ander beeld vertoont dan vroeger en dus tot andere gevolgtrekkingen leidt.

Ten aanzien van den grond wordt vermeld, dat ongeveer $\frac{1}{3}$ van het complex bestaat uit goeden grond, de rest is matig goede en slechte grond. Op de goede gronden werden in hoofdzaak de oudste kulturen aangelegd; de kulturen, die later werden aangelegd vertoonen veel meer den invloed van de slechte grondgesteldheid. Uit proefkuilen bleek, dat harde lagen op een diepte van 10 tot 80 cm voorkomen, terwijl die harde lagen soms een dikte hebben van 10—25 cm, maar meestal belangrijk meer. De boomkruin is plaatselijk slechts 30—50 cm dik, met een haarden ondergrond; ook andere gebreken van den grond komen voor, en dit alles heeft zijn invloed gehad op de ontwikkeling der kulturen.

In de jongere kulturen bestaat de verpleging in het regelmatig wegkappen van slingerplanten en het kort houden van de verwildering. De verpleging van de oudere kulturen bestaat uitsluitend in het dunnen en bij enkele houtsoorten in het opnoeien van slecht gevormde stammen. Over het algemeen kunnen de aanplantingen van de hier gebruikte boomsoorten wel als voldoende verpleegd worden beschouwd. Soms blijken de gevolgen van te late of te zwakke dunningen in de beginperiode. Hoe gedund is, blijkt uit het cijfermateriaal. De inzichten over de wijze van dunning wisselden nog al eens door gebrek aan ervaring, zoodat van bepaalde dunningswijze en dunningsgraad niet gesproken kan worden.

Er wordt aangegeven hoe de werkzaamheden bij het verdere onderzoek plaats hebben. De lijst der geleidelijk te bespreken boomsoorten bevat 43 namen. In deze verhandeling worden omtrent 4 boomsoorten de verkregen gegevens vermeld.

Acacia leucophloea Willd (Leguminosae), pilang, is, door zijn langzamen jeugdgroei en betrekkelijk geringe houtwaarde economisch beschouwd, niet geschikt voor aanplant op matig goede en goede gronden. De houtopbrengst is zeer gering.

Actinophora fragrans R. Br. (Tiliaceae), walikoekoek, geeft eveneens een geringe houtopbrengst, terwijl aanplant op matig goeden grond slechts voor speciale gevallen, om de bijzondere eigenschappen van het hout aanbeveling kan verdienen. De kans op afsterven door boorderaantasting

is een bezwaar. Op goede gronden is het economischer andere boomsoorten aan te planten.

Adenanthera microsperma T. et B. (Leguminosae), segawé, kan alleen op vrij vruchtbaren grond behoorlijk groeien. De bouwkuin moet minstens 1,50 m diep zijn. De houtmassa op goeden grond is op 13-jarigen leeftijd iets minder, dan die van djati.

Albizia chinensis. Merr. (Leguminosae), sengan djawa, vertoont ongeveer dezelfde eigenschappen als *A. falcata*. De eerste groeit minder vlug, wordt niet zoo groot en is daarom voor aanplant in het algemeen minder geschikt dan laatstgenoemde, doch mogelijk zal hij op zeer slechte gronden beter voldoen, mede door grooter weerstand tegen wind en boorders, langeren levensduur en iets betere houtkwaliteit. F. W. S.

Ist der Wald ein Organismus. Prof. Dr. Strecker. Z. f. F. u. Jw. 1, 1—14, 1936.

De uitdrukking „Organismus” is afkomstig van Möller, die haar gebruikte in zijn Dauerwaldtheorie. Hij richtte zich tegen de verstoring van het evenwicht in het bosch, in het bijzonder door kaalslag (Mord des Waldorganismus).

Strecker bestrijdt, dat het bosch een organisme is. Aan dit woord verbindt men immers de gedachte van een individu en men kan moeilijk het individueele van een bosch volhouden. Het bosch heeft niet, gelijk het individu, zelfbewustzijn en drang naar zelfbehoud.

De roep van Möller en Wiebecke om Dauerwald werd uit de omstandigheden geboren. Men had toen de ervaring opgedaan met de groote verwoestingen die insecten-calamiteiten in gelijkbejaarde, eensoortige opstanden teweeg konden brengen en men had naast goede ervaringen met kaalslag ook slechte opgedaan. Deze laatsten vooral ten aanzien van de gevolgen voor den grond. Ook leefde men toen in de periode na een verloren oorlog met geweldige eischen ten aanzien van den houtvoorraad en het boschbeheer. Vandaar de wensch het bosch tegen calamiteiten te beschermen en den grond productiever te maken.

Vooraf Dengler heeft tot matiging van het streven van Möller geadviseerd en gewaarschuwd om naar niet dadelijk in het andere uiterste te vervallen door van kaalslag en kunstmatige verjonging over te gaan tot plenterbedrijf en natuurlijke verjonging. Hij waarschuwt toch telkens rekening te houden met de omstandigheden, waaronder men moet werken en wijst er op, dat de levenswetten in het bosch nog te weinig bekend zijn om de gevolgen van onze maatregelen, die zich over een zoo lange periode uitstrekken, te kunnen overzien of te voorspellen.

Het boschbedrijf is een onderdeel der staatshuishouding en als zoodanig een sociologisch probleem; de beheerder is als het ware de verantwoordelijke beheerder der volksgemeenschap. W. B.

Schäden der Streunutzung im deutschen Osten. E. Wiedemann. F. arch. 23, 386—390, 1935.

De sedert 60 jaar door het Pruisische boschproefstation te Eberswalde aangelegde proefvelden, inzake den invloed van de strooiselroof op de ontwikkeling van het bosch hebben exact uitgewezen, dat een sterke strooiselroof ook de houtproductie van bosschen, welke op de betere gronden groeien, nog tot op $\frac{2}{3}$ van de normale productie kan verminderen.

Op de arme zandgronden is uiteraard nog een grootere schadelijke invloed te verwachten. De onderzoekingen, door Wiedemann in op dergelijke arme grondsoorten gegroeide bosschen ingesteld, hebben dit bevestigd. Als gevolg van strooiselroof werd een achteruitgang tot op $\frac{1}{4}$ van de normale productie geconstateerd, in sommige gevallen leidde het zelfs tot een totale vernietiging van de productiviteit van den grond.

Zeer spreken zijn de uitkomsten van de 10 jaar geleden door Bertog

aangelegde proefreeksen. Op de betere gronden waren bij de jonge cultures geen verschillen na al of niet verwijderden der strooisellaag waarneembaar, hetzij dat de grond daarna vol of strooksgewijs was bewerkt.

Op de armere gronden was dit daarentegen geheel anders. Indien hier slechts één keer bij den aanleg van het bosch het strooisel was verwijderd dan bleek dit niettemin een uitermate schadelijke werking te hebben uitgeoefend, hetgeen door eenige foto's wordt verduidelijkt. de H.

Wertssteigerung einheimischer Hölzer durch Aufastung. Oberforstrat Leiber und Forstassessor Mörmann. All. F. u. J. Z. 1, 13—21, 1936.

Het outdoen der stammen van de doode takken is in het Zwarte Woud het eerst toegepast. Oorspronkelijk werden de takken weggenomen om het onderhoud meer ruimte en licht te verschaffen. Sedert de laatste jaren speelt de verbetering van het stamhout een rol. Het ontakken vindt hoofdzakelijk plaats bij het naaldhout. Bij loofhout is het minder noodig.

Voor den houthandel is het van beteekenis, mede in verband met den hooger prijs die besteed kan worden tegenover die welke geldt voor stammet 10 tot 12 cm dikke overgroeiingen te ontvangen. De hoogte van het hakhout weggenomen moet worden, hangt af van de kwaliteit van den stam. Op goede standplaatsen gaat men tot 9 à 10 m hoogte.

De takken behooien te worden weggenomen gedurende den nawinter en in het vroege voorjaar. Als gereedschap wordt de handzaag gebruikt of wel een zaag, op een lange stok aangebracht. De kosten bedragen 30 tot 40 RM. per ha. Zorgvuldige uitvoering der werkzaamheden is noodzakelijk. Voor de verschillende houtsoorten wordt het volgende aangeraden.

Fijnspar. Alleen doode takken wegnemen.

Zilver-spar. toont vluggere overgroeiingen dan de fijnspar. Bijzonder scherpe zagen of gereedschappen te gebruiken daar bast of schorsbeschadigingen vaak blijvend zijn.

Grove den. Alleen doode takken wegnemen aan goed onderhouden opstanden op betere groeiplaatsen.

Douglas. Het wegnemen der doode takken is beslist noodzakelijk. Groene takken kunnen worden weggenomen, doch hiervan waard slechts zeer matig gebruik te maken.

Beuk. Geen takken uitzagen.

Eik. Uitsnoeien alleen van dood hout en waterlot Groote wonden met boomwas afsluiten.

Populier. Deze houtsoort verdraagt het wegnemen zeer goed, zowel van doode als levende takken. Men snoeie echter geleidelijk de takken uit. Waterlot geeft ongunstige vergroeiingen. P. D.

RUBRIEK 4. Boschbescherming (waaronder natuurbescherming en jacht).

Herstel van windscheuren in djatikulturen. W. Zwart. Tectona 11/12, 948—949, 1935.

Er bestaat een tegenstelling tusschen hetgeen over windscheuren in djatikulturen werd gepubliceerd en hetgeen uit de praktijk bekend is. Het gevaar voor windscheuren bij al of niet sterk dunnen zou daarom een praktijkkwestie worden omdat het proefstation op steeds sterker dunnen aandringt.

Ter nadere toelichting diene het volgende:

Bij sterke buiging van den stam van jonge boomen (tot 40 jaar) ontstaan onder de kroon op verschillende hoogte van den stam overlangsche

scheuren en vaak dwarsscheuren in den bast, waarbij het kambium na vorming van een nieuwe bastlaag de beschadigde bast in lappen afstoot. Dit verschijnsel wordt toegeschreven aan den sterke wind gedurende de groei-periode en dat zou vooral optreden na sterke dunning, waarbij dan tevens boomen kunnen afbreken. (Zie Beumée in mededeelingen van het proefstation voor het boschwezen, 4, 45 ev., 1919). F. W. S.

Eupatorium pallescens D. C. op Sumatra's Westkust. Ir. J. A. J. H. Stoutjesdijk. Tectona 11/12, 919—926, 1935.

Deze plantensoort is afkomstig uit tropisch Amerika en is vermoedelijk door 's Lands planentuin te Buitenzorg ingevoerd en heeft zich vandaar over West-Java verspreid, waar hij kirinjoe wordt genoemd. Deze plant is geschikt voor groenbemester, maar treedt in boschkultures van zelf op, waar hij kort gehouden moet worden, tot de aanplant er boven uit is.

Na het openen van landbouw-ondernemingen op Sumatra's Westkust werd al spoedig *Eupatorium* voor de lalang- (= alang-alang, Java) bestrijding ingevoerd. Daarvoor zijn verschillende jaren bekend en van die centra heeft geleidelijk verdere verspreiding plaats gehad, zoodat hij hier en daar reeds formatie-vormend optreedt. Voor den Inlandschen ladangbouw (primitieve landbouw) is het optreden van *Eupatorium* van groot belang, omdat het al spoedig bleek, dat de uitgeboerde gronden niet meer zoo lang braak moesten blijven liggen als vroeger. Die tijd werd van 6 à 8 jaar teruggebracht tot 3 à 4 jaar. Hierdoor wordt het jaarlijks beschikbare ladangerrein verdubbeld en hierdoor wordt de strijd van het boschwezen, om de terreinen, bestemd voor de boschreserve te behouden, veel vereenvoudigd, aangezien de landhonger der bevolking veel is verminderd.

Schrijver heeft een onderzoek ingesteld omtrent den gang van de verspreiding dezer plant en over de meening daaromtrent. Terwijl verlaten terreinen begroeid met gras en varens bijna jaarlijks afbranden, wordt dit voorkomen zoodra de *Eupatorium* er zich voldoende dicht heeft ontwikkeld.

Om haar gunstige eigenschappen is de verspreiding steeds in de hand gewerkt. En al kost het aanleggen van bouwvelden, waar dit gewas voorkomt, meer arbeid, wordt zulks vergoed door een betere opbrengst van die gronden.

In streken met rubber- en gambirtuinen wordt deze plant lastig, omdat de eigenaren van die tuinen veel moeten wieden. Ook voor de veehouderij is de plant lastig, omdat ze spoedig de weidegronden in beslag neemt, indien daarop niet voldoende acht wordt gegeven.

Voor het boschwezen is de plant ongunstig, waar men te doen heeft met open gronden, waarop men natuurlijke herbosching hoopt te verkrijgen, omdat aldaar het sekundaire bosch een moeilijken strijd tegen de *Eupatorium*-begroeiing heeft.

F. W. S.

RUBRIEK 6. Boschuishoudkunde (waaronder beheer, handel, recht, wetgeving en arbeid).

Handelingen Volksraad 1935. Tectona 11/12, 959—966, 1935.

Achtereenvolgens werden verschillende onderwerpen het boschwezen betreffende naar voren gebracht.

Omtrent de landbouwscholen (annex boschbouwopleiding) te Soekaboemi en te Malang werden enkele wenschen geuit.

Men achtte het gewenscht, om de houtproductie van Java gedeeltelijk naar de Buitengewesten te verleggen, om zoodoende op Java meer grond voor den Inlandschen landbouw beschikbaar te maken.

Het werd wenschelijk geacht, om maatregelen te nemen, die het verbruik van Indische houtsoorten in Nederland zouden doen toenemen.

Hieromtrent werd door den directeur van economische zaken medegedeeld, dat de afdeling handelszaken van het Koloniaal Instituut te Amsterdam zeer gewaardeerd en nuttig werk doet en dat ter zake reeds meerdere successen werden behaald.

Herhaaldelijk kwam ter sprake de verdeling van den nog beschikbaren woesten grond op Java onder verschillende gegadigden, behorende tot de Inlandsche en de Europeesche bevolking. Hierbij aansluitende tot de belangen van de Inlandsche bevolking. Hier ruil van bevolkingsgronden met boschgronden besproken. Tevens werd gewezen op de houding van het boschwezen, waar het inzameling van boschprodukten door de bevolking betroof en ten aanzien van de veeweide in de djatibosschen. Ook de aanleg van desabosschen, werd bepleit, om den economischen toestand der bevolking te verbeteren.

Door den directeur van Binnenlandsch Bestuur werd de verzekering gegeven, dat bij de uitgifte van woeste gronden de belangen van de verschillende groepen van belanghebbenden naar billijkheid worden behartigd.

De directeur van economische zaken wees op de sociale taak van het boschwezen, die steeds voorzit waar het den ruil van bevolkingsgronden met boschgronden betreft en die van het grootste belang is bij de maatregelen, die genomen moeten worden tegen de veeweide in de djatibosschen en die ten slotte de richtlijn is bij het aanleggen van desabosschen.

Uit den Volksraad werd het verzoek gedaan, om de opvattingen van den directeur van economische zaken aan de ambtenaren in de praktijk te willen bekend maken. Hieromtrent werd toegezegd, dat de inzichten van het departement aan de rassortleiders van het boschwezen zullen worden medegedeeld.

Een bijzondere aangelegenheid vormde het gebeurde met het perceel Kedoeng. Een kompleks gronden was van Inlandsche bezitsrechten vrij gemaakt, ten einde daarop een erfpachtsrecht te vestigen. De regering ging toen er toe over aan die gronden een andere bestemming te geven (namelijk inlijving als boschgrond). Hieromtrent werd verzocht de mogelijkheid na te gaan, om onder deze omstandigheden een schadeloosstelling aan belanghebbenden toe te kennen.

Aan de hand van het gebeurde met het perceel Kedoeng, achtte de directeur van Binnenlandsch Bestuur geen aanleiding tot het toekennen van een schadeloosstelling aanwezig. In deze zaak meende men, dat het rechtsgevoel niet bevreemd was, waarop de voornoemde directeur er op wees, dat in de zaak Kedoeng aan de wet was voldaan.

In behandeling kwam verder de kwestie van het land Tjandikoesoemo op Bali. Dit land werd in vroegere jaren ten onrechte uitgegeven, terwijl de ontginning alles te wenschen heeft gelaten, zoodat er op het oogenblik een zeer ongewenschte toestand bestaat. Het betreft een oppervlakte van rond 16.000 ha boschgrond, die geschikt is, om als landbouwgrond te worden gebruikt. Deze aangelegenheid is reeds 18 jaar in studie en daarom werd op een spoedige afdoening aangedrongen.

Zonder hoofdelijke stemming werd de volgende motie aangenomen: „de Volksraad, gehoord de debatten, noodigt de regering uit de noodige „stappen te doen, ten einde te geraken tot geleidelijke afscheffing van „die persoonlijke desadiensten, welke naar het oordeel der regering in „dezen tijd niet meer passen, althans voor de desa zelf niet onvermijdelijk „zijn.” De strekking dezer motie is, om in de toekomst verschillende verplichte niet betaalde diensten van de desabevolking te laten vervallen en hieronder zou ook vallen het opkomen der bevolking voor het blusschen van boschbrand.

Ten slotte werd nog besproken het kwecken van rente van gestorte waarborgsommen ter verrekening met verschuldigde gelden voor op panglons¹⁾ gekapt hout. Men was van meening, dat die rente ten goede

1) Door Singapore-chineezen beheerde houtaankap-ondernemingen in Riouw en Bengkalis en op den vasten wal van Sumatra.

moet komen aan hem, die de waarborgsom moest storten. De directeur van financiën deelde hieromtrent mede dat inlichtingen zouden worden ingewonnen.

F. W. S.

RUBRIEK 8. Boschgeschiedenis (waaronder beschrijvingen van bedrijven).

Wasserbewirtschaftung in den in der Rheinniederung liegenden badi-schen Auewaldungen. Oberforstrat Otto Faber. Allg. F. u. J. J. Z. 1, 1—13, 1936.

Bij een beschrijving, verduidelijkt door een aantal goede foto's, van een werkverschaffingsobject in de Rijnvlakte van Baden, staat schrijver allereerst uitvoerig stil bij den toestand der lage gronden. Door onvoldoende ontwatering ontstond een geleidelijke verturving en alle houtgewas verdween. Met Staatshulp en met medewerking van het Boschbeheer te Baden werden plannen voor verbetering opgemaakt en later uitgevoerd.

De werkzaamheden bestonden uit het beekverbeteren, ontwatering, alsmede verbetering der visscherij. Met een voorbeeld wordt het belang aangeduid van de goede ontwatering dezer gronden. In 1891 werd in het stadsbosch van Durlach een ruim 11 ha groote vlakte beplant met populieren. In 1903 stonden er per ha 705 exemplaren met een inhoud van 285 m³.

In hetzelfde stadsbezit werden van 1891 tot 1903 ruim 60.000 canad. populieren geplant. Een 14-jarige aanplant bleek na nauwkeurige opname een jaarlijkschen aanwas van 20 m³ per ha per jaar op te leveren. In het laatste gedeelte van het artikel geeft schrijver nog kostenopgaven van loonen, kunstwerken, bezetting met arbeiders, werkcapaciteit, enz.

In het groote te ontwateren gebied is een natuurterrein ruim uitge-spaard.

P.D.

UIT DE DAGBLADEN.

Algemeen Handelsblad, 12 Februari 1936.

EERSTE KAMER.

Verschenen is het Voorloopig Verslag van de commissie van rapporteurs over het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk VI (departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

„Hooge Veluwe” en „Planken Wambuis”.

Eenige leden vroegen of de indiening van ontwerpen-Monumenten- en Natuurbeschermingswetten nog mag worden tegemoet gezien.

Wijders stelden deze leden de vraag, waarom de Regeering wel besloot tot aankoop van de Hooge Veluwe en niet tot dien van het in vele opzichten belangrijker goed het Planken Wambuis.

Ten slotte vroegen de hier aan het woord zijnde leden of het regel is, dat het Rijk ten behoeve der musea slechts oude kunst aankoopt, en zoo ja, of het, vooral in dezen tijd, geen aanbeveling verdient ook werk van levende kunstenaars, dat daarvoor in aanmerking komt, aan te koopen.

Verscheidende leden achtten het niet uitgesloten, dat de gesloten transactie ten aanzien van het landgoed de Hooge Veluwe, den Staat op den duur voor zeer hooge uitgaven zou gaan stellen.